VAN DE REDATIE

Rectificatie

In het naschrift van Prof. *Th. Limperg Jr.* op het artikel van Dr *L. H. Belle:* „Accountancy en Beroepsethiek" in het Januari-nummer 1940 komt op blz. 5 een storende fout voor. In de eerste kolom, achtste regel van de derde alinea, staat: „Dat is *een* juiste voorstelling van zaken". Dit moet zijn: „Dat is *geen* juiste voorstelling van zaken".

DE BEROEPSOPVATTINGEN EN DE ACCOUNTANTSVERKLARING IN AMERIKA

In het Januarinummer van dit blad komt een artikel voor van de hand van den heer *Dijker,* waarin gewezen wordt op het belangrijke rapport, dat een speciale commissie van het American Institute over de wijze van controleeren door Certified Public Accountants heeft uitgebracht. Aangezien m.i. door de enkele aanhalingen uit dit rapport, die de heer *Dijker* heeft opgenomen, geen volledig beeld verkregen wordt van de bedoelingen van dat rapport, lijkt het mij nuttig, daarop iets nader in te gaan.

In de eerste plaats een opmerking over iets, dat de heer *Dijker* nog niet kon weten, toen hij zijn artikel schreef. Het rapport van 9 Mei, dat door hem werd besproken is in September gevolgd door een aanvullend en verklarend rapport van dezelfde commissie. In opdracht van het bestuur van het American Institute zijn de beide rapporten tot één samengevoegd, hetwelk gepubliceerd is in het nummer van December 1939 van het „Journal of Accountancy". Er zijn daardoor hier en daar ingrijpende wijzigingen aangebracht o.a. is in de verklaring de zinsnede: „but we did not make a detailed audit of the transactions", die, zooals blijkt uit een aanhaling van den heer *D.,* vervallen zou, weer in eere hersteld, zij het in een eenigszins anderen vorm, nl. „without making a detailed audit of the transactions".

Bovendien was er, blijkens verschillende ontvangen brieven misverstand gerezen omtrent de uitlatingen in het oorspronkelijke rapport betreffende „physical tests" door de accountants te nemen in de voorraden. Ook omtrent dit punt is het tweede rapport meer concreet dan het eerste. En zoo zijn er nog enkele verbeteringen.

Dan wil ik er op wijzen, dat dit rapport betreft „Extensions- of auditing procedure", d.w.z. dat in dit rapport de normale behandeling van een contrôle, zooals die beschreven is in de brochure „Audits of Corporate Accounts" uitgegeven door het American Institute in Januari 1934, wordt uitgebreid; dat er dus zwaardere resp. andere eischen aan de accountantscontrôle worden gesteld, dan toen het geval was.

Die gewijzigde eischen betreffen de 4 punten in het Januarinummer genoemd, dus:

Examination of inventories
Examination of receivables
Appointment of independent certified public accountants en Form of independent certified public accountants' report.

De eischen omtrent de contrôle van andere activa en passiva, zooals in de genoemde brochure omschreven, zijn dus onveranderd gebleven. Wel is de brochure reeds vroeger een paar maal omgewerkt.

De aanleiding tot deze herziening van de eischen volgens goede Amerikaansche accountantsopvattingen te stellen aan een contrôle, waarover een publiek rapport wordt uitgebracht, is ongetwijfeld de bespreking in eigen kring en in de algemeene pers van de ongehoord groote fraude, waaromtrent in de rubriek „Uit het Buitenland" in dit blad in het Januarinummer is geschreven. Zoowel het publiek als de beroepsgenooten hebben zich afgevraagd of het feit, dat zooiets gedurende vele jaren mogelijk was geweest, onder het toezicht van een erkend accountantskantoor, er niet op wees, dat de contrôle-methoden van de public-accountants te wenschen overlieten en dus gewijzigd moesten worden. Vandaar dan ook, dat de aanbevolen wijzigingen voornamelijk betrekking hebben op de contrôle op voorraden en vorderingen, de beide activa, waarin de fraude is geschied, en die met zeer belangrijke bedragen te hoog op de balansen waren vermeld.

Ook in dit nieuwe rapport stelt de commissie voorop, dat de directies der maatschappijen in de eerste plaats aansprakelijk blijven voor de juiste verantwoording in de boeken van de activa en passiva, en voor de voorraadopmaking en waardeering op den datumsdatum. Dit is m.i. niets bijzonders, want in alle landen bestaat die verantwoordelijkheid van de directies tegenover aandeelhouders en crediteuren, onafhankelijk van de vraag of er accountantscontrôle is of niet. Zelfs bij de strengste eischen, gesteld aan de accountantsverantwoordelijkneid, wordt dit niet ontkend, ook niet in Nederland. Ons interesseert de mate van de verantwoordelijkheid van den certificeerden accountant naast die van de directie.

En daarom is het interessant in ons blad de opvatting van de van de Amerikaansche collega's omtrent voorraad- en debiteurencontrôle te vermelden. Men vergete daarbij niet, dat de reusachtige afmetingen van een groot aantal Amerikaansche concerns, en hun geweldige geografische verspreiding, van grooten invloed zijn op de beslissingen. De commissie heeft zich blijkbaar ingesteld op wat zij bereikbaar achtte in deze groote concerns, omdat bij de contrôle van kleinere ondernemingen aan deze minimum-eischen steeds kan worden voldaan.

Dat met nadruk tegenover het publiek herhaald wordt, dat de accountant krachtens zijn opleiding en ervaring geen „general appraiser, valuer or expert in materials" is, kunnen de Nederlandsche accountants slechts apprecieeren waar het Reglement van Arbeid van het Instituut ook reeds van zijn invoering af heeft bepaald, dat:

„Een dusdanige goedkeuring der balans strekt zich ten op-
„zichte van het bestaan der koopmansgoederen en gebruiks-
„bezittingen, zoomede ten opzichte van de waardeering dier
„goederen en de afschrijving op die bezittingen, niet verder
„uit, dan van den niet-ter-zake-kundige verlangd kan worden."

Welke zijn nu de nieuwe voorschriften, waartoe de commissie, na raadpleging van talrijke instanties, zoowel in als buiten het beroep, is gekomen.

Ik meen deze voorschriften onvertaald uit het rapport te moeten overnemen:

> (A) That hereafter, where the independent certified public accountant intends to report over his signature on the financial statements of a concern in which inventories are a material factor, it should be generally accepted auditing procedure that, in addition to making auditing tests and checks of the inventory accounts and records, he shall, wherever practible and reasonable, be present, either in person or by his representatives, at the inventory taking and by suitable observation and inquiry satisfy himself as to the effectiveness of the methods of inventory taking and as to the measure of reliance which may be placed upon the client's repre-

sentations as to inventories and upon the records thereof. In this connection the independent certified public accountant may require physical tests of inventories to be made under his observation.

In cases where the inventory is determined solely by means of a physical inventory at the end of the accounting period (or a date prior or subsequent thereto but within a reasonable time thereof, with adequate records supporting the interim changes), it will ordinarily be necessary for the foregoing procedures to be followed at that time.

In cases where the concern maintains well kept and controlled perpetual inventory records supported by (1) a complete physical inventory at a date not coincident with the balance-sheet date, or (2) physical inventories of individual items taken from time to time so that the quantity of each item on hand is compared with the inventory record for that item at least once in each year, it will be satisfactory to undertake the procedure outlined at any interim date or dates selected by the auditor, his purpose being to satisfy himself as to the credibility of the perpetual inventory records and whether they may be relied upon to support the inventory totals as shown on the balance-sheet.

(B) That hereafter, in the case of inventories which in the ordinary course of business are in the hands of public warehouses or other outside custodians, direct confirmation in writing from such custodians is acceptable procedure; except that, where the amount involved represents a significant proportion of the current assets or of the total assets of a concern, the independent certified public accountant shall make supplementary inquiries.

De commissie is zich ervan bewust, dat deze voorschriften tot een opeenhooping van werk kunnen leiden voor de accountants, als de ondernemingen doorgaan met bijna alle hun balans per 31 December op te maken en beveelt daarom aan, dat de bedrijven zich zooveel mogelijk zullen instellen op het „natural business year", d.w.z. maak de balans op een tijd, waarop gewoonlijk de kleinste voorraden aanwezig zijn. Of anders moet veel meer dan thans het geval is een geregelde voorraadadministratie worden bijgehouden.

De Amerikaansche accountants hebben hiermede een belangrijke stap gedaan in de richting, die de Nederlandsche accountants reeds van de eerste jaren dezer eeuw hebben gepropageerd. Ook de tusschentijdsche gedeeltelijke voorraadopneming om de juistheid van de voorraadadministratie gedurende het jaar voortdurend te controleeren, zoodat een volledige contrôle op den balansdatum kan vervallen, is al heel lang in ons land bekend.

Wat het tweede punt betreft: de contrôle op de vorderingen, hier kunnen wij met instemming de conclusie aanhalen:

> That hereafter, wherever practible and reasonable, and where the aggregate amount of notes and accounts receivable represents a significant proportion of the current assets or of the total assets of a concern, confirmation of notes and accounts receivable by direct communication with the debtors shall be regarded as generally accepted auditing procedure in the examination of the accounts of a concern whose financal statements are accompanied by an independent certified public accountant's report; and that the method, extent, and time of confirming receivables in each engagement, and whether of all receivables or a part thereof, be determined by the independent certified public accountant as in other phases of procedure requiring the exercise of his judgment.

De beperking, die in dit voorschrift toegelaten wordt, en die aan het deskundig oordeel van den accountant wordt overgelaten, moge ons niet erg gelukkig schijnen, wij moeten niet vergeten, dat Amerikaansche verhoudingen een voorschrift voor volledige toepassing van het directe contact met de debiteuren, misschien te kostbaar of te tijdroovend zou maken. Misschien, dat de commissie over eenige jaren het voorschrift toch volledig maakt.

Ik moge er op wijzen, dat ik, los van dit rapport, dat mij toen nog onbekend was, reeds in een der nummers van den vorigen jaargang, dit directe contact met de debiteuren van de gecontroleerde onderneming heb aanbevolen.

Omtrent het derde punt, de benoeming van den accountant, komt de commissie niet verder dan te constateeren, dat sommige maatschappijen den accountant door de commissarissen laten benoemen, en dat andere die benoeming door de aandeelhouders laten goedkeuren. De bedoeling is om de onafhankelijkheid van den accountant van de bedrijfsleiding te accentueeren. Aanbevolen wordt om de benoeming zoo vroeg mogelijk in het jaar te doen, opdat de accountant een deel van zijn werk reeds in den loop van het jaar kan verrichten. Deze conclusies bevatten voor ons niets bijzonders.

Ten slotte het korte verslag bij de jaarrekening. Er is in Amerika voor zoover mij bekend is, nooit sprake geweest van een algemeene invoering van het systeem van de enkele handteekening van den accountant, als bewijs van accoordbevinding. Men zou natuurlijk ook kunnen bepalen, dat als de omstandigheden zoo zijn, dat de nu voorgeschreven verklaring van kracht is, de enkele handteekening hetzelfde beteekent, als nu de verklaring bedoelt te zeggen. Maar het Amerikaansche beroep is nu eenmaal uit het Engelsche ontstaan, en van daar is de gewoonte van een korte verklaring overgenomen, en dat is men nu zoo gewend, dat over afschaffing niet wordt gedacht. De standaardverklaring is nu vastgesteld als volgt:

> To the Board of Directors (or Stockholders) of the XYZ Company:
>
> We have examined the balance-sheet of the XYZ Company as of April 30, 1939, and the statements of income and surplus for the fiscal year then ended, have reviewed the system of internal control and the accounting procedures of the company and, without making a detailed audit of the transactions, have examined or tested accounting records of the company and other supporting evidence, by methods and to the extent we deemed appropriate.
>
> In our opinion, the accompanying balance-sheet and related statements of income and surplus present fairly the position of the XYZ Company at April 30, 1939, and the results of its operations for the fiscal year, in conformity with generally accepted accounting principles applied on a basis consistent with that of the preceding year.

Men ziet, dat de accountants uitdrukkelijk in deze standaardverklaring onder de aandacht van het publiek brengen, dat zij de goede werking van de interne contrôle hebben onderzocht, zonder een gedetailleerde contrôle van de handelingen te hebben verricht.

Uitdrukkelijk wordt in het rapport geconstateerd, dat in een goed georganiseerd bedrijf het ontdekken van onregelmatigheden in de eerste plaats een zaak van internen aard is, en dat het tot de gewone praktijk van den accountant be-

hoort om door „testing and sampling" na te gaan of de omvang en doelmatigheid van de interne contrôle voldoende is.

Wanneer men kennis neemt van de „hearings", die aan het samenstellen van het rapport zijn voorafgegaan, dan blijkt, dat het onderzoek er op gericht was om na te gaan, wat de groote accountantskantoren in de praktijk precies doen. Er is niet naar een goeden theoretischen grondslag gezocht. Hoe is de praktijk, is er gevraagd, en daarna is gezocht naar een vastlegging van zoodanige voorschriften, dat de ongerustheid in eigen kring en in zakenkringen ontstaan door de ontdekte fraude, eenigszins kan worden weggenomen. In het rapport wordt verklaard, dat het accountantsonderzoek wel herhaaldelijk fraudes aan den dag brengt, maar dat om de mogelijkheid van fraude geheel te voorkomen de accountant alle transacties in detail zou moeten controleeren en dat daardoor zoo hooge kosten zouden ontstaan voor de groote meerderheid der bedrijven, dat zij de voordeelen of de veiligheid, daardoor ontstaan, ver zouden overtreffen.

Wij kunnen hier de verhoudingen in Amerika niet beoordeelen, maar moeten in tegenstelling met het bovenstaande toch constateeren, dat het in Nederland wel mogelijk gebleken is om volledige contrôle toe te passen, zonder tot ondragelijke lasten voor de ondernemingen te komen. Zulk een volledige contrôle kan zeer ingenieus toegepaste fraude misschien ook niet onmiddellijk ontdekken, maar de fraudeur wordt er toch zoodanig door in een hoek gedreven, dat ontsnappen hem niet meer mogelijk zal zijn.

Overigens is ook de Nederlandsche contrôleleer het er over eens, dat het ontdekken van fraude niet het primaire doel van de contrôle door den onafhankelijken accountant is, en dat de interne organisatie zoo moet zijn, dat die allereerst op onregelmatigheden stuit.

De standaardverklaring mag volgens de uiteenzettingen in het rapport niet met zoodanige voorbehouden worden afgegeven, dat zij eigenlijk negatief zou worden. Ook wanneer de omvang van de contrôle niet zoo ruim is geweest, als de accountant eigenlijk zou noodig achten, mag de verklaring niet afgegeven worden. De accountant moet zich dan, als dat nuttig kan zijn, bepalen tot het vermelden van de redenen, waarom hij de verklaring niet kan afgeven.

Er zijn natuurlijk tal van gevallen denkbaar, waarin de verklaring niet past. Stel dat er geen of een onvoldoende interne contrôle is aangetroffen, en dat daarom de accountant wel een volledige contrôle heeft toegepast. Hij zal dan een verklaring moeten opstellen, overeenkomende met hetgeen hij heeft geconstateerd en gedaan.

Men ziet, dat de eerste alinea van de verklaring sluit met de woorden: „by methods and to the extent we deemed appropriate."

In de eerste plaats merkt het rapport op, dat die „methods and the extent" moeten overeenkomen met datgene wat in de brochure van het American Institute, „Examinaiton of Financial Statements", is uiteengezet. Wil de accountant duidelijkheidshalve zijn mehode enz. in zijn verklaring toelichten, dan is hij daarin vrij. Wanneer hij daarmede echter bedoelt een voorbehoud te maken, dan moet dat uitdrukkelijk worden vermeld. En als dat voorbehoud zoo belangrijk is, dat het de verklaring te niet doet, moet hij die in het geheel niet afgeven. Voorbehouden behooren volgens het rapport in een afzonderlijke paragraaf aan de verklaring toegevoegd te worden, en in de paragraaf, waarin de opinie van den accountant wordt medegedeeld, moet nog eens uitdrukkelijk daarnaar worden verwezen. Ook deze bepaling doet levendig denken aan een overeenkomstige in ons Reglement van Arbeid.

Ik meen, dat bovenstaande uiteenzetting eenigszins een beeld geeft van de uitbreiding, die de Amerikaansche public accountants aan hun contrôlewerkzaamheden willen geven. Ongetwijfeld zullen veel moeilijkheden te overwinnen zijn, voordat de regels, die van nu af voor de contrôle van voorraden en debiteuren gelden, volledig kunnen worden toegepast. Er is echter geen overgangstermijn gesteld, en elke verklaring na het aannemen van het rapport in de algemeene vergadering van de leden van het Institute, (dus na 1 October 1939) afgegeven, wordt geacht te voldoen aan deze voorschriften.

Alvorens dit artikel te beëindigen, moge ik nog verwijzen naar een andere meeningsuiting in het Decembernummer van het *Journal* of *Accountancy*, getiteld: „The auditor's opinion on the basis of a restricted examination. Het artikel beslaat slechts 2 bladzijden van het boekje. Ik zou het gaarne hieronder opnemen, maar dan zou ik toch teveel plaatsruimte in beslag nemen. Misschien kan de redactie een volgend maal het artikel in „Uit het Buitenland" overnemen. G. H.

ACCOUNTANTSCONTROLE IN HET EFFECTENBEDRIJF *)

Het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel heeft voorstellen ingediend tot de instelling van een accountants-onderzoek bij de leden der Vereeniging, teneinde den cliënten waarborgen te geven voor de nakoming van de geldelijke verplichtingen der leden en tegen onregelmatigheden in het beheer der aan de leden toevertrouwde waarden en gelden. Ik zie mij verplicht, tegen deze voorstellen een waarschuwend woord te schrijven.

De aanleiding tot de indiening der bedoelde voorstellen is, zoals uit de eerste circulaire van het bestuur (van 2 December 1939) blijkt, te vinden in de „omstandigheden, waaronder leden van een commanditaire bankvereniging..... de betalingen hadden gestaakt" en in de omstandigheid, dat „zich in een betrekkelijk kort tijdsbestek enige gevallen voor(deden), waarbij particulieren schade ondervonden door wangedrag en misbruik van vertrouwen van hen, wien zij hun financiele belangen hadden toevertrouwd." Ik wil in het midden laten, of deze omstandigheden een goede grond vormen voor de door het bestuur voorgestelde maatregelen; ik bepaal mij tot een onderzoek naar de betekenis van de waarborgen, welke deze maatregelen moeten scheppen, en naar de mogelijkheid om met de voorgestelde accountants-contrôle het doel te bereiken, dat het bestuur voor ogen staat en dat het zelf omschrijft als de tijdige ontdekking van eventuele misstanden.

Het aanbevolen middel is de instelling van een onderzoek door een vanwege de Vereeniging aangewezen accountant — later wellicht door een accountant in vaste dienst van de Vereeniging — of de afgifte van een verklaring van een accountant, door het lid der Vereeniging zelf met de contrôle in zijn bedrijf belast. Beide functionnarissen zullen het resultaat van hun contrôle moeten mededelen aan het bestuur der Vereeniging; de door hen te beantwoorden vragen zijn (circulaire van 13 December 1939): „of er naar het oordeel van den accountant reden is om te betwijfelen, dat de belangen van de crediteuren van het betrokken lid veilig zijn" en „of de aan het betrokken lid uit verschillenden hoofde toevertrouwde waarden behoorlijk worden beheerd". Beantwoordt de accountant de eerste vraag ontkennend en de tweede vraag bevestigend, dan is het bestuur bevredigd en acht het de waarborgen geschapen, welke het nastreeft.

Nemen wij voorlopig aan, dat de accountants-contrôle een betrouwbare grondslag voor de gezochte waarborgen kan

*) Deze beschouwingen werden ook gepubliceerd in het *Algemeen Handelsblad* van 26 en 27 Januari 1940; zie intussen de mededeling aan het slot van dit artikel.